

154278 - Sahabeler, Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in cenaze namazını neden cemaatle değil de tek tek kıldılar?

Soru

Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in cenaze namazında neden imam yoktu?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi: Sahih rivayetlere göre sahabeler, Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in cenaze namazını cemaatle değil de tek tek kıldılar.

“Ebi Asib veya Ebi asim Radiyallahu anhu kendisinin Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in cenaze namazına şahit olduğunda, üzerine namazı nasıl kılarız? Diye soruldu. dediler ki: guruplar olarak girin. Bunun üzerine bir kapıdan girip cenaze namazı kıldıktan sonra diğer kapıdan çıkarlardı.”[1]

Muhakkikler bu hadis için sahih demişlerdir. Rivayet zincirindeki raviler Buharî ve Muslimin ravileri olup güvenilir adamlardır. Ancak Hammad b. Seleme Muslimin ravisi olup Sahabi değildir, Kutub-i Sitte'nin hiç biri bundan hadis rivayet etmedi, buna delil olarak İbni Abbas'ın İbni Mace'deki hadisi (1628) ve Beyhaki'deki “Delail”Sehl b.Saad'ın hadisi: (7/250) her ikisi de zaiftir.

İbni Abdil-Birr derki: Sahabelerin Allah Resulü'ünün cenazesine tek tek namaz kılmalarına dair, siyer ve ehli nakilden hiç kimse ihtilaf etmemiştir.[2]

Bu konuda aktarılan eserlerin tümünden haberdar olmak isteyen, “Abdur-Rezzak es-Sân'ânî'nin Musannef'ine” 3/473. Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in “nasıl cenaze namazı kılındı babına”. İbni Ebi Şeybe'nin “Musannef”ine 14/552. Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in vefatına dair gelen rivayetler. eserlere bakabilir,[3]

Âlimlerin Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in cenaze namazının tek tek kılınması ile ilgili birçok sebep söylemişlerdir.

Birinci Sebep: Âlimlerin bir kısmı Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in Sahabelerine vasiyet ettiği için cenazesine tek tek namaz kılmışlardı, Ancak bu sahih bir isnatla sabit olmamıştır, bazı zayıf hadislerde varit olmuştur.

Suheyli Rahimehullah derki: tek tek kılınan namaz Allah Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in bir özelliğidir, ancak bu şekil tevkifidir, ayrıca onun bunu tavsiye ettiğine dair rivayet bulunmaktadır. Taberî bunu Sahabeye isnat etmiştir.

Fıkıhın bu konudaki açılımı ise şöyledir: Allah Teâlâ bize ona salât getirmeyi şu ayetle farz etmiştir: "O'na Salât ve Selam getirin"[4]. Ayetin içerdiği anlama göre bu salat: İmamsız oluşudur, ölüm anında da imamsız olması da ayetin içeriğine dâhildir, işte bu şekildeki namaz hem buna hem de üzerine okuduğumuz salaların tümünü kapsamaktadır.[5]

İkinci sebep: Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in cenazesi üzerine imam olarak namaz kılmanın faziletine kavuşmak için sahabeler arasında kıyasıya bir yarış vardı, bu ona karşı besledikleri büyük sevgidendi. Böyle bir durumda başkalarını kendine tercih etmek gerekirdi, bu yarış ve olması fani dünyada son olarak O'na yakın olmak amacıyladır. Özellikle henüz Hilafet ve İmamet makamını belirlenmemiştir, Kimin Müslümanların lideri olabileceği belirlenmediği dolayısıyla namazda da kimin imam olacağı da henüz belirginlik kazanmamıştır. Bu nedenle Müslümanların saflarının birliği ön planda tutulmuştur. Hem kimin namaz kıldırması üzerine birlikteliklerinin oluşmasını bekliyorlardı, bu belirlendiğinde bu kişinin Halife olması ve namaz kıldırması gerekir.

İmam Şafî derki: İnsanlar Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in üzerine imamsız tek tek kıldılar, çünkü Allah Resulü'nün büyüklüğü ve onların cenaze namazında hiç kimsenin imam olmaması ile ilgili yarış içinde olmalarıdır.[6] İmam Remlî İmam Şafî'nin sözlerini naklettikten sonra şöyle dedi: Çünkü namazı kıldırarak biri tayin edilmemiştir, şayet biri tayin edilseydi o kişi her şeyde önder olup halife seçilecekti.[7]

Üçüncü Sebep: Sahabe Allah onlardan razı olsun her biri özel olarak kılınacak namazda hiçbir

imama tabi olmadan bereketin hâsıl olması için yarışa girdiler, sevap ve bereketine ulaşmaları için hiç birinin kendisi ile Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in arasında herhangi bir aracının olmasını kabul etmediler.

Kûrtûbî derki: Her birinin O'nun bereketine ulaşmaları için kendisi ile Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in arasında kimseye tabi olmak istemediler.[8]

Şeyh İbni Üseymîn derki: Sahabenin her biri özel olarak Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in üzerine namaz kıldı, Çünkü Allah Resulü yanlarında hazırken başkasını imam kabul etmeyi kerih gördüler de ondan, onun için önce erkekler sonra da kadınlar özerinde namaz kıldılar. İnternet sitemizin (152888) nolu fetvadan nakledilmiştir.

Dördüncü sebep: Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in büyüklüğü ve saygınlığından ötürü, onun yanında birinin kalkıp insanlara namazda imamlık yapmadı. Zira Allah Resulü insanların imamı, komutanı ve rehberleri idi, bundan dolayı hiç biri vefatından sonra kendini onun yerine koymayı, ondan izinsiz onun yerine geçme cesareti bulamadı. Bu sebep-gördüğün gibi- âlimlerin ikinci ve üçüncü sebeplerine terstir.

Bûhûtî el-Hanbelî derki: Allah Resulü ve Ashabı kıldığı gibi ölü özerine cemaatle namaz kılmak sünnettir, insanlar bu sünnet üzere devam ettiler, sadece Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in üzerine saygı ve ihtiramdan dolayı imama uyup cemaatle kılmadılar.[9]

İşte âlimlerin zikrettiği sebepler bunlardır. Bunların hiç birisi bizim için kesin olarak tercihe sebep değildir, bu sebeplerin tümü veya bir kısmı sahabenin cemaatli kılmamasına sebeptir, bizim açıklamadığımız başka bir sebepte olabilir, doğrusunu yalnız Allah bilir.

(152888) sorusunun cevabı: yalnız başına cenaze namazın kılınabileceğini ve cemaatle namazın sünnet olduğu, zira cemaatle kılmak ne vacip ne de namazın sahih olmasının şartıdır.

Allah en doğrusunu bilendir.

[1] Musned, Ahmed, 34/ 365. Risale matbaası basımı.

[2] Temhîd, 24/397.

[3] El-Bedrul-Münir,İbnul-Mulekkîn,5/274-279, talhîsul-Habîr,İbn Hacer,2/290-291, el-Hasaîsul-Kubra,Sîyûtî,2/412-413.

[4] Ahzab,56.

[5] Er-Ravdul-Unuf,7/594-595.

[6] El-Ûm, Şafî, 1/314.

[7] Nihayetül-Muhtac, 2/482.

[8] El-Camî,Li Ahkamil-Kur'an, 4,225.

[9] Şerh Muntehel-İradat,1,357.